

4. LATVIJAS BIBLIOTĒKU NOVADPĒTNIECĪBAS DARBA PAMATVIRZIENI UN PAPILDVIRZIENI

Viens no LBNDV mērķiem ir ieviest vienotus darbības principus Latvijas bibliotēku novadpētniecības darbā, lai radītu priekšnoteikumus integrētu un vispārpieejamu novadpētniecības resursu kolekciju un pakalpojumu attīstībai. Taču bibliotēku novadpētniecības darbu lielā mērā ietekmē atšķirīgie bibliotēku tipi, vieta un loma Latvijas bibliotēku sistēmā, bibliotēku struktūra, mērķi un uzdevumi, unikālie vietējie apstākļi (piemēram, citu institūciju, kas darbojas novadpētniecībā, esamība novadā), lietotāju sastāvs, vajadzības un pieprasījums, materiāli tehniskās un finansējuma iespējas, kā arī citi faktori, tādēļ šo darbības jomu ir sarežģīti standartizēt. Vadlīnijas nosaka: **“Lai gan ieteicams vadīties pēc vispārējiem principiem, teorētiskās nostādnēs piemērojamas katras bibliotēkas unikālajai situācijai.”** (LBNDV, 3. lpp.)

Tā kā neviena bibliotēka nespēj vienlaikus kvalitatīvi aptvert pilnīgi visus novadpētniecības darba virzienus, vēlams izvēlēties prioritātes. Tomēr LBNDV ir noteikti bibliotēku novadpētniecības darba pamatvirzieni, kuri ir ieteicami ikvienai bibliotēkai:

- **maksimāli pilnīga novadpētniecības krājuma veidošana, organizēšana un saglabāšana;**
- **novadpētniecības informācijas meklēšanas sistēmas veidošana;**
- **uzziņu sniegšana;**
- **[novadpētniecības resursu] pieejamības nodrošināšana;**
- **novadpētniecības krājuma un pakalpojumu popularizēšana;**
- **bibliotēkas vēstures izpēte un dokumentēšana.**

(LBNDV, 13. punkts)

Ļoti nozīmīgs novadpētniecības darba virziens ir lokālās periodikas analītisko bibliogrāfisko aprakstu eksports uz Latvijas Nacionālās bibliotēkas Nacionālās bibliogrāfijas datubāzi.

Ja pēc šo pamatvirzienu paveikšanas vēl pietiek resursu, novadpētniecības darba speciālists var uzņemties papildu uzdevumus (piemēram, vietējā satura veidošana, dokumentējot mūsdienas un neseno pagātņi, mutvārdu vēsture, ģenealoģija, pētniecība, tūrisms, rūpes par dabas un kultūrvēsturiskajiem objektiem un piemiņas vietām, atceres pasākumu organizēšana u. t. t.) Lai veiktu tādus darba uzdevumus, kas atbilst citām nozarēm, piemēram, vēstures pētniecība, arhīvistika, žurnālistika, tūrisms u. c., bibliotekāram ir jābūt noteiktām zināšanām un prasmēm attiecīgajās nozarēs, jārespektē šajās nozarēs akceptētie standarti, vadlīnijas un ētikas principi. Materiālu vākšanā, apstrādē un pētniecībā izmantojamas aprobētas pētniecības metodes. (LBNDV, 14. punkts)

Papildus novadpētniecības darba pamatvirzieniem Latvijas publiskajās bibliotēkās tiek īstenoti šādi novadpētniecības virzieni:

- mutvārdu vēsture;
- dzimtu vēstures pētniecība;
- mūsdienu un nesenas pagātnes dokumentēšana, kopienas hronikas veidošana (nozīmīgāko vietējo aktivitāšu, notikumu un sasniegumu fiksēšana);
- pētniecība;
- tūrisma informācijas centra un vietējā gida funkcijas, ekskursiju organizēšana un vadīšana;
- rūpes par dabas un kultūrvēsturiskajiem objektiem un piemiņas vietām (tajā skaitā piemiņas akmens uzstādīšana, kapa pieminekļa restaurācija), sakopšanas talku organizēšana (dabas un kultūrvēsturisko objektu, novadnieku kapu), koku stādīšana;
- dižkoku, seno mājvietu apzināšana, dokumentēšana, popularizēšana;
- novadnieku salidojumu organizēšana;
- vietējā (novada, pagasta) izdevuma veidošana un izdošana vai iesaiste tā veidošanā.